

# Social-Demokraten.

Organ for det norske arbeiderparti.

Bladets ekspedijon er i Brindfenss gade nr. 10, 2den etage.

Nr. 43.

Bladet kan bestilles paa alle postanstalter og i Kristiania i eksped. Pris 1 kr. kvartalet, iberegnet porto, eller 10 øre pr. uge indenbys.

Søndag den 17. juni 1888.

Bladet udkommer to gange ugentlig. Abonnementer indrykkes for 10 øre pr. petitioline. For flere ganges indrykning gives rabat.

5. aarg.

Arbeidet er kilden til al rigdom, og hele udbyttet bør tilfalde dem, som arbejder.

Arbejdets ordning ved statens overtagelse af produktionen.

Gratis og fælles undervisning i statskoler og oprettelse af børneopdragelsesanstalter.

Indførelse af normalarbejdsdag.

Udryddelsen af alle sociale og politiske uligheder, som deler folket i klasser.

Almindelig, lige og direkte valgret for alle mænd og kvinder fra 22-aars alderen. Valgdag paa en almindelig fredag.

Gratis og offentlig retspleie.

Oprettelse af et folkeværn istedetfor det nuværende militærsystem.

Human omsorg for syge, gamle og arbejdsinvalidere ved staten.

Religionen erklæres for en personlig sag.

Køb bøger hos  
**Huseby & Co. limit.**

Karl Johansg. 39, Kristiania.

**Fri retshjælp.**

Kontoret for fri retshjælp er i sommermaanederne kun aabent hver mandag, onsdag og fredag kvæld.

## Landsmodet

for

„Det forenede norske arbeiderparti“ holdes i Kristiania den 13de juli kl. 10 form. og følgende dage. Til behandling foreligger:

1. Oplæsning af regnskab og redegørelse for partiets virksomhed i det forløbne aar.
2. Valg af bestyrelse.
3. Hvorvidt bør nedensaaende punkter optages paa partiets program:
  - a. Indførelse af direkte valg og valg paa en af staten bestemt fredag.
  - b. Gratis og fælles undervisning i statskoler.
  - c. Oprettelse af en folkepenjonskasse ved staten.

Forslag til andre diskussionspunkter bedes indsendt til bestyrelsen inden 8 dage før mødets afholdelse.

Arendal, 8de juni 1888.

Bestyrelsen.

NB. Hvor møderne holdes skal senere blive bekendtgjort.

De herværende foreningers repræsentanter anmodes om at møde søndag den 19de ds. kl. 10 formiddag i Brindfenssgade 10, 2den etage, hos Seppesen.

## Ad rettens vej.

En liden landsbyhistorie.

Der løber en liden fodbsti fra bakkebondens gaard tværs over Mikfels ager, saadan en rigtig bekvemlig fodbsti, thi den hindrer folkene i udsørgelsen af deres arbejde og foranlediger, at kornet bliver traadt ned baade til højre og venstre, naar vejen er opblødt efter et regn.

Denne vej er Mikfel en torn i øjet og forbitrer ham nydelsen af alle hans landejendoms behageligheder. Den tvinger ham til stadig at pløje om igjen, men med den største taalmodighed og udholdenhed betræder bakkebondens folk atter fodbstien, indtil den atter henligger i det gamle løle. De benytter denne vej for at bringe deres mælk til ostefabrikanten, og børnene gaar ogsaa ad stien, naar de skal gaa i skole, skjønt den kun forfører dem vejen med 100 skridt og dertil ofte er saa snævet, at den knapt er til at betræde. Men det er en kjær gammel sædvane at benytte fodbstien, og denne sædvane har beboerne af bakkegaarden ikke set ved at opgive.

## Om alderdomsforsørgelse for folket.

Ligesom spørgsmaalet om, hvilke medborgere eller medborgerklasser, alderdomsforsørgelsen skal komme tilgode, har medført vidt forskellige meninger, saaledes har det spørgsmaal ogsaa jevnlig været drøftet, hvorvidt forpligtelsen til at forsørge de gamle skal paalægges staten eller kommunerne.

Den nuværende „forsørgelse“ er, forsaavidt den angaar de fattige, et kommunalt anliggende. Erfaringen taler ikke til gunst for den kommunale forsørgelse, og alt tyder paa, at det vil være forbunden med meget betydelige vanskeligheder at bringe det kommunale forsørgelsesystem ind i et tilfredsstillende gjænge.

Det kommunale forsørgelsesvæsen forterer under et utal af autoriteter. Dette er en særlig vanskelighed. Da hver kommune for sit eget vedkommende ordner forsørgelsesvæsenet, kan enhver forstaa, at reglerne er forskellige i de forskellige kommuner. Erfaringen viser, at smaalig beregning, raa behandling og hensynsløshed gjør sig gjældende paa saagodt som alle omraader af den kommunale fattigforsørgelse.

Der er al sandsynlighed for, at dersom alderdomsforsørgelsen fremdeles skal ordnes som et kommunalt anliggende, da vil det, hvis ikke det tilfælde skal indtræffe, at i enkelte kommuner hensynsløsheden kommer til at raade, i andre humaniteten, blive et meget vidtspændt apparat, der maatte sættes i virksomhed for at opnaa en fuldt ud human forsørgelse over hele landet.

Alene af denne grund bør alderdomsforsørgelsen ikke være et kommunalt anliggende. Det bør paa dette som paa de fleste andre omraader være staten, man maa henvende sig til for at faa sagen ordnet tilfredsstillende. Ved at staten overtager forsørgelsen, opnaar man, at intet forsørgelsesberettiget medlem af samfundet bliver afhængig af en eller anden kommunalbestyrelses større eller mindre mangel paa humanitetsfølelse, ligesom man ogsaa derved opnaar en langt hurtigere gennemførelse af reformen, end dersom den skulde vendes og drejes i en mængde kommunalbestyrelser for maaste at forkastes i nogle, forvanskes i andre, og i de fleste forhales i et saa langt tidsrum, at de nulevende personer, som skulde nyde godt deraf, forlængst er døde.

Ogsaa set fra den pekuniære side er det nødvendigt, at staten bliver den autoritet, som faar ordningen og ledelsen i sin haand. Det gaar med kommunerne som med de enkelte personer. Nogle er mindre, andre mere velhavende, og i spørgsmaal som det her omhandlede spiller selvfølgelig de pekuniære hensyn, pengesagens status, en meget væsentlig rolle. Alene dette forhold vil bevirke, at den kommunale forsørgelse bliver meget uensartet og afstillede steder i væsentlig grad ringere end andre steder.

Serpaa raades der ogsaa bod ved statens tiltræden. Kommunernes større eller mindre evne udjævnes ved, at forsørgelsen lægges over i statens hænder, og da ordningen af denne sag kun er en simpel retfærdighedsbehandling, bør staten ogsaa have pligten hertil.

og sagen, som fra først af lyntes Mikfel saa ligefrem, blive mere og mere indviklet. Han har nu en mængde erinder, som han ellers aldrig har været synderligt plaget af, snart for at give prokuratorerne denne og snart hin meddelelse. Saaledes kunde han paa de smukkeste sommerdage, hvor alle var i fuld gang med høstarbejdet, i timevis sidde paa vortshuset og vente, indtil det behagde hans sagsfører at stede ham til audiens, thi hvad forstaaer en prokurator sig paa høet eller høsten? Han bliver indlagt til terminen, som paa grund af prokuratorens eller et vidnes udeblivelse er skudt ud i fremtiden, og han har da gaaet den lange vej omsonst.

„Jeg mærker nok“, siger han til sig selv, „at det er ikke meget preserende for den herre at faa sagen afgjort.“ Efter Mikfels mening kunde den have været afgjort paa en halv dag og enhver maatte dog kunne indse, at Mikfel havde ret! Og de omkostninger, de omkostninger! Sa dem maa naturligvis bakkebonden, der taber processen, betale.

Endelig kommer sagen da for ret-

## Pariserudstillingen.

—o—

Naar stortinget bevilger af stats-, altsaa folkefaskjen en sum som 100,000 kr., da er man vel berettiget til at spørge: Hvad gavn har folket af, at en saadan sum, som jo ikke netop er en lommeffilling, anvendes til Norges deltagelse i verdensudstillingen? Dette spørgsmaal behandlede i Bergen paa et offentligt møde, der var indvarslet af den demokratiske arbejderforening søndag den 10de ds. Foredragsholderen, partifælle Braune, mente, at storborgerne godt kunde være med at ta del i udstillingen for at minde om den dag, de kom til roret. Fra 1789 skriver sig jo bourgeois herredømme baade i de monarkistiske og republikanske stater. Men storborgerne, kapitalisterne er ogsaa ligefrem tvungne til at besøge udstillingen, ej alene den i Paris, men enhver anden; ti reklame-uøsenet er et nødvendigt onde i vort kapitalistiske arbejdende samfund og en udstilling er jo intet andet end en reklame, et avertissement i stor stil. Ligeaa lidt som prostitutionen kan ogsaa reklamen stilles fra det nuværende samfund. De betinger hinanden. Men, siges der, vi maa deltagte forat skaffe landet nye afsætningsstrøg. Saa maa vi spørge: „Hvem er landet?“ Det er en af de mange kneb, kapitalisterne benytter sig af, naar det gjælder om at strø blaar i øjnene paa folk. De blander som sædvanlig to forskellige begreber sammen. „Landet“, siger de, og „kapitalisterne“ mener de, for, mente taleren, det var jo klart: hvis udstillingerne kunde hjælpe folket, den store arbejdende masse, da maatte

den nærsagt allerede være druktet i velstand; ti udstillinger har vi haft nok af. Folket er imidlertid ikke druktet i velstand. Derimod hjælpes nogle faa. De blev rigere end de allerede i forvejen var. En hjælp for den arbejdende klasse, man saa inderlig gjerne har for øje, kan der slet ikke være tale om. Men hvis kapitalisterne var saa klippefast overbeviste om en udstillings hjælpkraft, hvorfor staa de da ikke sammen landet rundt og samler et udstillingsfond? Højre har jo inden en ganske kort tid tiggert til Stang 106,000 kr. Og naar det gjælder „landets vel“, da skulde dog „parti-interesserne“ kunde opgives, omend bare for en liden stund? Jo, det skulde man anta. Men i pengeanliggender, da svigter patriotismen, fædrelandskærligheden hos vore mesterværdige kapitalister. Staten, de ellers er saa rædde for, naar de skal ordne hele produktionen og omsetningen, maa gjerne faa lov til at hjælpe dem, naar de bare er alene om byttet. Taleren fandt derfor, at stortinget havde gjort en stor fejl, da det af folkets pengepose bevilget 100,000 kr. til udstillingen i Paris. Gjælder det om at støtte kapitalisterne, da er man rundhaand. Arbejderne har man ingen støtte for!

I den paafølgende diskussion udtalte man sig aldeles i samme aand. En udstilling som den i Paris kan endog virke direkte skadeligt paa den norske arbejders stilling. For hvis f. eks. en gjenstand fra Norge udstilles, som landet tidligere havde afsætning paa, og nu den samme gjenstand udstilles af et andet lands kapitalister, saa taber de norske ka-

ten. Baade Mikfel og bakkebonden er tilfæde og tilfæder hinanden fiendtlige blikke.

Begge prokuratorerne kjiler dygtigt paa og jo længere de kjæbles med hinanden, desto bedre mærker man, at sagen baade har noget for og imod sig, og at den nu er saa indviklet, at intet menneske er i stand til at sige, hvem der vil faa ret. En ting ærger imidlertid begge parterne, nemlig at prokuratorerne, som nylig stredes saa heftigt med hinanden, efter retsmødet gaar meget venstabeligt ud for at nyde sig et glas sammen i en restaurasjon.

„Jeg tror“, siger bakkebonden til sig selv, „at der ikke er nogen alvorlig vilje hos de herrer til at faa sagen afgjort“; og mikfel tænker: „det forekommer mig at være en indviklet sag, der vist kun vil bringe en af os af med sine penge.“

Naboens første forretning er at meddele bakkebonden, at Mikfel har kaldt ham for et ubehageligt menneske, fordi han ikke vil affærre vejen. Nu er fanden løs!

„Nu skal stien netop slet ikke spærres af“, svarede bakkebonden. „Naar

han har sagt det om mig, kan du sige ham, at han er et uforstaaet menneske. Jeg mener dog, at man kunde have talt med mig om sagen og være kommen til mig med det gode.“ „Nu skal stien ikke væk“, gjentog han, „selv om saa min gode nabo lægger 500 kr. paa bordet der.“

Saaledes blev svar og gjenvar baaret fra den ene til den anden, og i stedet for at parterne straks skulde have jaget denne fladderhant bort, som var deres værste fiende, fordi han fandt sin glæde i at bringe dem i vrede og ophidsede dem hinanden, i stedet derfor betragtede de ham hver for sig som deres velmenende ven og nærede slangen ved deres eget bryst.

Der findes smør- og æggehandlertter, som mener at have profit af at løbe frem og tilbage med saadan snak. Der findes saakaldte venner, som allerede for længe siden med nid og ondfab har set paa, at det gaar os godt, og som nu vet at gjøre sig til budbringer for bagtalelsen søger at tilfredsstille deres lave hævnfølelse.

„Gaar det virkelig saa vidt“, mumler Mikfel rasende, „at naboer